

Analyse og fortolkning af spørgeskemaer

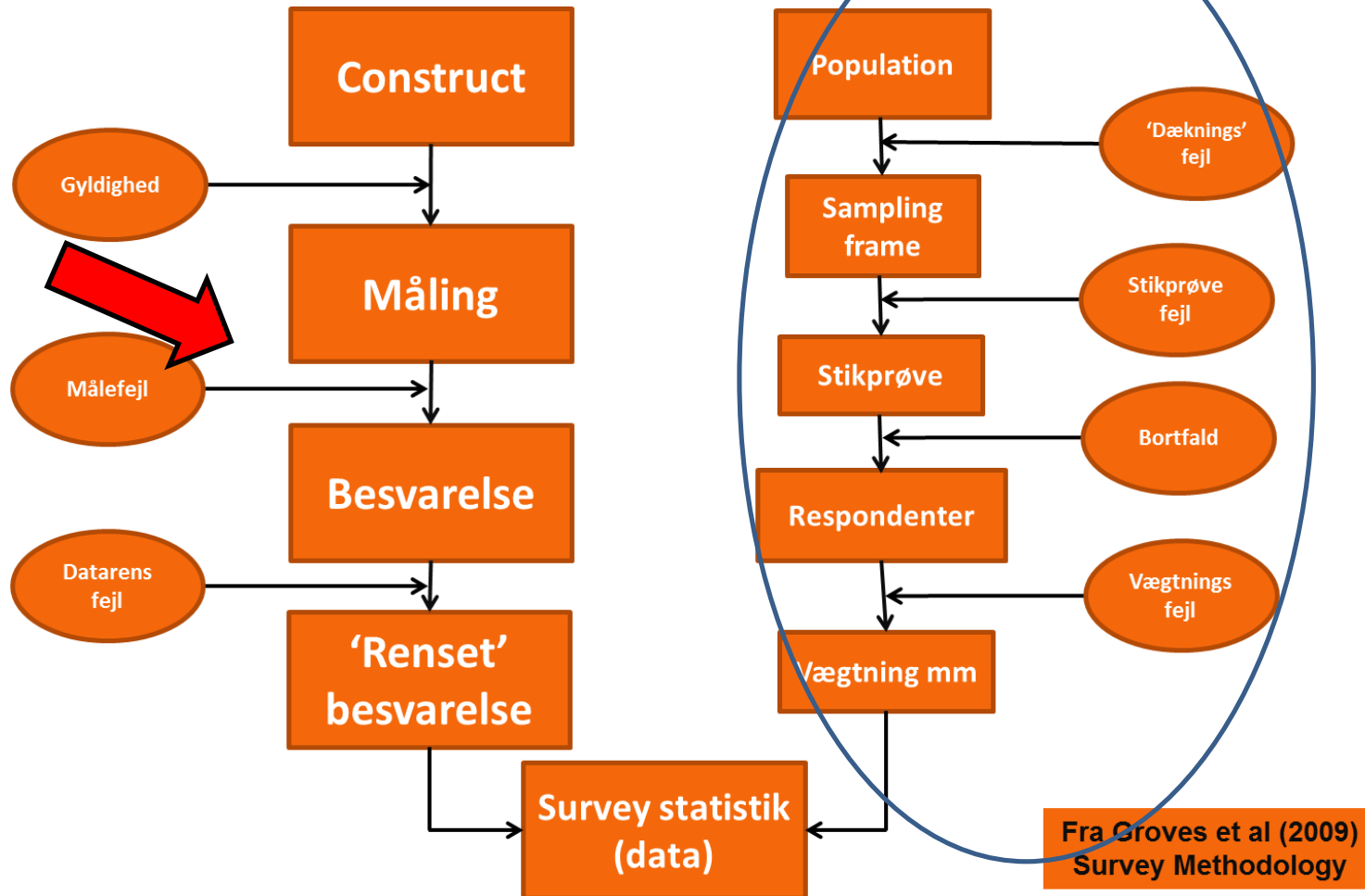
I respondentens sted

Oplæg SSP 20/3-2018

Lektor Sanne Lund Clement
Aalborg Universitet
Forskningsgruppen i Politisk Sociologi
E-mail: clement@dps.aau.dk

Total survey error paradigme

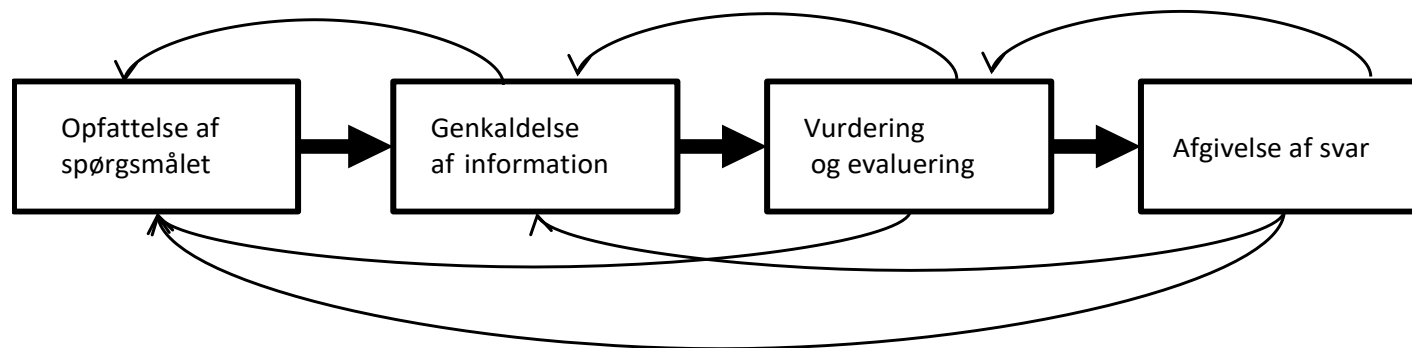
- Når en forsker gennemfører en survey, vil den indsamlede information vil være en korrekt gengivelse af virkeligheden...

Teorien bag valide svar

4 trin i den optimale kognitive proces under besvarelsen

- 1) Grundig overvejelse af den præcise mening med hvert spørgsmål
- 2) Der ledes i hukommelsen efter lagret information og viden om det givne spørgsmål
- 3) En vurdering foretages pba. information og viden
- 4) Der gives respons i form af et svar, der er i overensstemmelse med vurderingerne

Relativt ubevidst ukorrekte svar- satisficing

- Satisficing = satisfying + sufficient
 - *“shortcut the cognitive processes necessary for generating optimal answers”* (Krosnick, Narayan and Smith 1996)
- Begrebet satisficing kan puttes i samme kasse som begreber som eksempelvis sløseri, uopmærksomhed, utilstrækkelighed, varierende eller tilfældig respons, selvmodsigende respons osv. osv.

- Sandsynligheden for satisficing afhænger af tre faktorer:
 - Respondentens *evner* til at optimere
 - Respondentens *motivation* til at optimere
 - Den *kognitive belastning*, det vil kræve at optimere, givet det konkrete spørgsmål
- Satisficing måles som graden af ‘cognitive effort’
- Need for cognition = grundigheden i informationsbehandling
 - Svag versus stærk satisficing

- **Svag satisficing:**
 - Gennemgår de fire kognitive trin i processen, men gennemgår dem overfladisk eller komprimeret. Respondenten slår sig til tåls med et tilfredsstillende, men ikke optimalt, svar.
- **Stærk satisficing:**
 - Springer ét eller flere af de kognitive trin over (trin to eller tre). Respondenten vælger svarmuligheder, der ikke kræver stillingtagen.

Måling af svag satisficing

- Response order effects:
 - Hovedsageligt ved kategoriske variable
 - Recency effect versus primacy effect
- Acquiescence:
 - Tendensen til at være enig, uanset hvad det handler om
 - Bunder i sociale normer om høflighed mv.

a		Individer har i højere grad end sociale forhold skylden for kriminalitet og lovløshed her i landet		
	N	%	Overvægtt enig	
Enig	170	50,9		
Uenig	164	49,1		
Total	334	100,0	1,8	

b		Sociale forhold har i højere grad end individer skylden for kriminalitet og lovløshed her i landet		
	N	%	Overvægtt enig	
Enig	243	73,9		
Uenig	86	26,1		
Total	329	100,0	47,8	

Måling af stærk satisficing

- Endorsing the Status Quo
- Non-differentiation:
 - Response-set ved batterispørgsmål eller en række spørgsmål med samme svarkategorier
- No Opinion:
 - ‘Ved ikke’, ‘har ingen holdning’ osv.
 - Teoretisk diskussion: invitation til at satisfice eller indfangning af de ”true no-attitudes”?
- Arbitrary answers:
 - Også kaldet ‘mental coin flipping’

Bevidst ukorrekte svar - Social desirability

- Nogle svarmuligheder vil naturligt virke mere tillokkende end andre
- Hvis det sande svar vil få respondenterne til at fremstå mindre godt, så vil de nægte at svare eller give et andet svar

“...there are social norms governing some behaviors and attitudes and that people may misrepresent themselves to appear to comply with these norms” (Kreuter et al 2008:848)

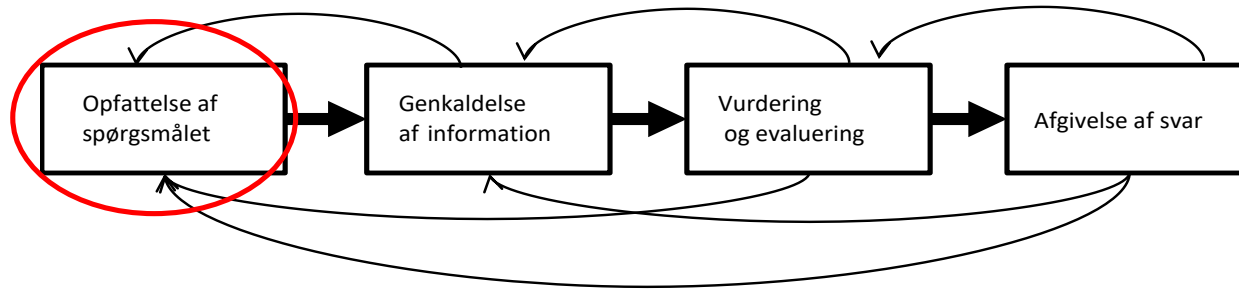
Social desirability i praksis

- Respondenter formodes at have lettere ved at erklære sig enig end uenig i holdningsspørgsmål
- Respondenter formodes at have tendens til at overbetone konsistensen mellem holdninger og adfærd (eller mellem holdninger)
- Respondenter formodes generelt at tegne et mere lyserødt billede af sig selv, deres familie osv., end virkeligheden kan leve op til...
- Hvilke holdninger og egenskaber, der fremhæves, formodes at afhænge af, hvilken sociale position, respondenteren har, og af kulturelle, sociale normer
- Social desirability-effekten forstærkes, hvis der er tale om følsomme spørgsmål, og hvis surveyen er interviewer-administreret

Survey-kommunikation

- Rules of conversational conventions:
 - Kommunikationsteori: en survey kan ses som kommunikativ interaktion mellem en interviewer og respondenterne
 - Respondenterne forventes derfor at følge samme ”regler” og normer for kommunikation som ved al anden samtale.
 - Disse normer er eksempelvis:
 - Al præsenteret information er vigtig
 - Det mest vigtige information præsenteres først
 - Positive aspekter af et aspekt præsenteres først

Typiske problemer i svarprocessen

- Forståelsesproblemer

- R kender simpelthen ikke svaret

- R misforstår spørgsmålet

- Skyldes ofte dårligt formulerede spørgsmål, som indeholder

- Fejlagtige forudsætninger

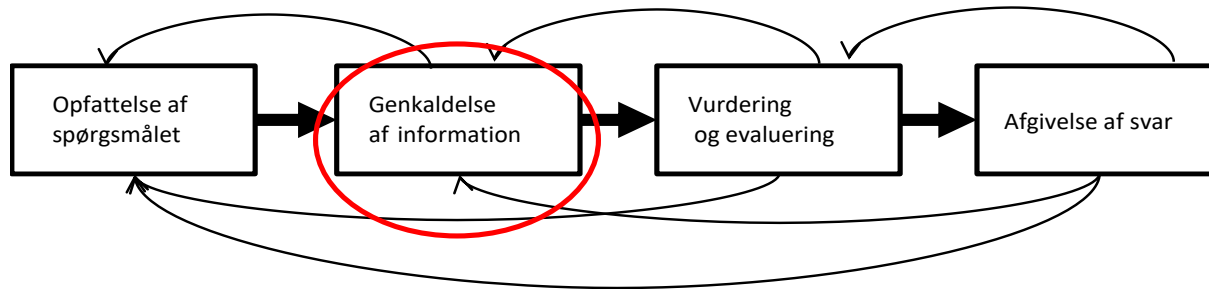
- Vage/ukonkrete formuleringer

- Mulighed for egen fortolkning

Eksempler

- Fejlagtige forudsætninger:
 - Familielivet må ofte bøde for, at mænd bruger for meget tid på at arbejde?
 - Nej = familielivet bøder ikke?
 - Nej = mænd bruger ikke for meget tid på at arbejde?
- Vage formuleringer:
 - Synes du, I er gode ved hinanden i klassen?
 - Ja, altid; Ja, for det meste; En gang imellem; Sjældent eller aldrig

Typiske problemer i svarprocessen

- Genkaldelses-problemer

- Problemer med hukommelsen
 - Reelt problem eller det med den selektive hukommelse...
- Blander ofte ægte minder og efterrationaliseringer
- Forskellige strategier:
 - ‘Recall-and-count’ -> husker specifikke hændelser og tæller dem sammen muligvis med korrektion for evt. glemte hændelser
 - ‘Rate-based estimation’ -> husker raten af hændelser der typisk sker og ekstrapolerer udover referenceperioden
 - ‘Impression-based estimation’ -> vag fornemmelse af frekvens som herefter oversættes til et konkret tal

Eksempler

- Tænk på de sidste 6 måneder: Hvor tit har du... (haft hovedpine, haft mavepine, været irriteret osv.)
- Har du inden for de sidste 2 uger taget nogen form for smertestillende...
- Har du pjækket fra skole inden for den sidste måned?
- Tænk på de sidste 30 dage. Hvor mange gange har du drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed?
- Hvor gammel var du, da du havde dit første samleje? Første gang, du var fuld? Første gang, du drak en hel genstand?

Præcision i hukommelse

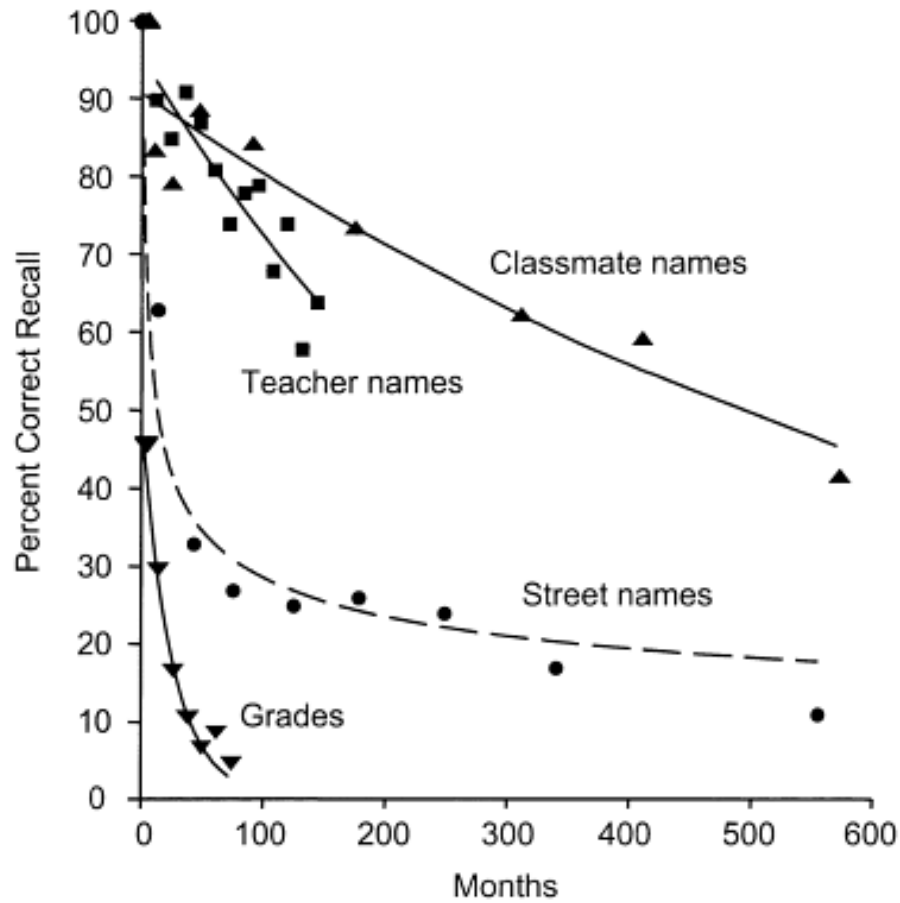
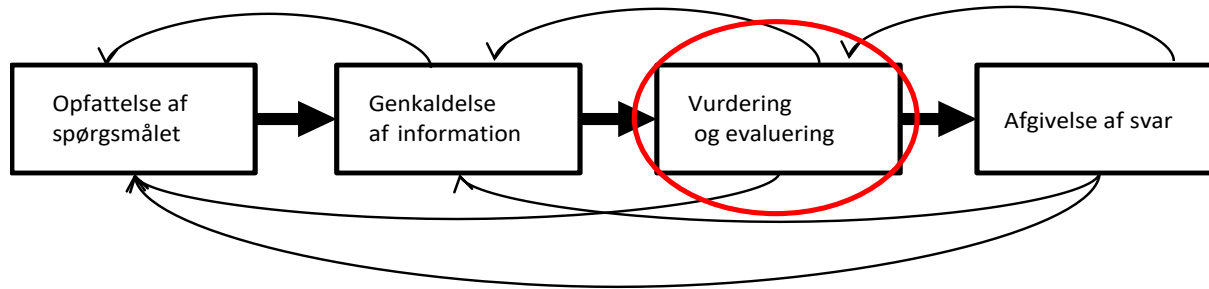

Figure 7.2 Recall accuracy for types of personal information.
(Source: Tourangeau, Rips, and Rasinski, 2000.)

Typiske problemer i svarprocessen

- **Vurderings-problemer**

- R bliver let påvirket af ordlyden i spørgsmålet

- Positive/negative ord
- Værdiladede ord
- Ekstreme ord/kategorier

- Påvirkes relativt – dvs. af rækkefølgen af spørgsmål

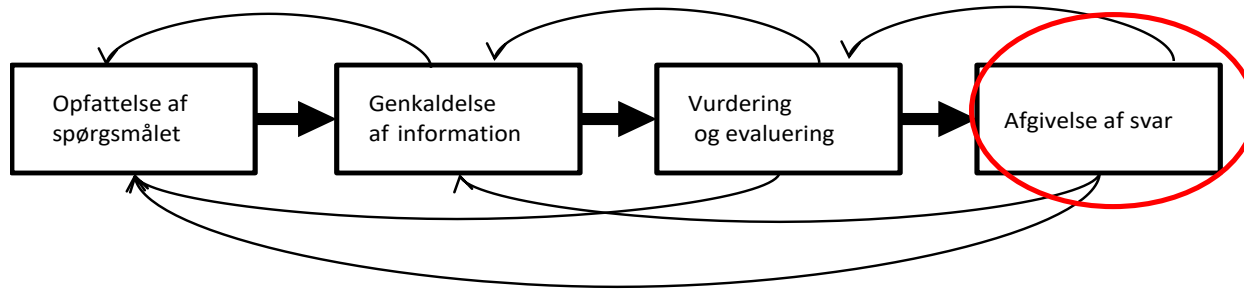

Eksempler

- Forbyde versus tillade
 - Public speeches against democracy
- Er vi virkelig så lykkelige i Danmark?
 - Særdeles lykkelig eller ekstremt lykkelig
- Rækkefølgen af spørgsmål
 - Holdning til indvandring

<https://www.youtube.com/watch?v=G0ZZJXw4MTA>

Typiske problemer i svarprocessen

- Svarkategorierne
 - Ikke udtømmende, ikke gensidigt udelukkende, ikke klare
- Bevidst misrapportering
 - Skyldes primært "social desirability", jf. tidligere

Eksempler

- Har du pjækket fra skole inden for den sidste måned?
 - Hvad skal jeg svare, hvis jeg systematisk skipper den sidste time?
- Hvad er forskellen på at have haft hovedpine næsten hver måned (inden for de sidste 6 måneder) eller sjældent? Eller på at gå i ungdomsklub næsten hver dag eller 5 gange om ugen?
- Hvad betyder "tit"?
- Hvordan har du det:
 - Rigtig godt, godt – ikke godt, slet ikke godt

Lidt andre overvejelser ift. skemaet...

- Årsager til IKKE at drikke, men ikke årsager til at drikke?
- Sex kun = samleje?
- Hvordan skal det tolkes, hvis en elev siger, at han et par gange om ugen bevæger sig, så han bliver forpustet?
 - At blive forpustet = han træner hårdt
 - At blive forpustet = han er i dårlig form...
- Hvordan skal det tolkes, hvis en elev siger, at hun spiser aftensmad med sin familie 2-4 gange om ugen?
- Konflikt = alt fra slåskamp til uenighed? Vil alle kalde en uenighed for en konflikt? Er konflikter så nødvendigvis en dårlig ting?
- Ved eleverne altid, om alle konflikter ender godt? Ingen NA-kategori...

Tak for ordet 😊

(Referencer mv. kan fås ved at skrive på clement@dps.aau.dk)